

МОРЕПЛАВАНЕТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДИТЪ ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ.
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ;
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

ДВУСЕМИЧНИКЪ ЗА МОРСКА ПРОСВЕТА И ОБНОВА
РЕДКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ

Година III.

Варна, 1 Септември 1937 год.

Брой 72.

Не чакай да създавашъ флотъ когато те нападнатъ, защото не се копае
кладенецъ, когато ожедибешъ.

Изгледъ отъ устието на рѣка „Камчия“.

КАЛЕНДАРЪ НА
„МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ“

Началото на нашето морско въздухоплаване се постави през Свѣтовната война, на 10 януари 1916 год. съ основаването на водолеището въ гр. Варна, което първоначално разполагаше съ 4 водосамолета, обслужвани от германски офицери, летци и моряци.

Непосрѣдствено следъ това обаче, родниятъ флотъ отѣли отъ своитѣ редове смѣли и предприемчиви офицери, подофицери и моряци, които въ краткъ срокъ усвоиха искусството да летятъ и действуватъ резултатно съ новото орѣжие за борба, като замѣстиха достойно своитѣ учители.

На 25 августъ 1916 год. заранѣта, 2 руски водосамолета се появили неочаквано надъ Варненския заливъ и атакували съ бомби излизащиятъ за действие въ открито море нашъ подводникъ, а сѣщо и казарменитѣ постройки въ флота и лѣжливата батарея при носъ Галата.

Веднага отъ водолеището устремно сж излитнали 3 наши водосамолета, които прогонили вражескитѣ такива задъ хоризонта и открили на изтокъ отъ н. Калиакра неприятелски флотъ, състоящъ се отъ 1 кръстосвачъ, 7 изстрѣбителя, 1 подводникъ и 3 самолетоносача.

Подпомогнати отъ германски водосамолети, нашитѣ смѣли летци, въ продължение на седмъ часа, на три пѣти сж излитали отъ Варна и атакували смѣло вражескитѣ кораби, всѣки пѣтъ съ по 30 бомби (колкото е билъ пълниятъ имъ запасъ) до като най-подиръ, успѣли да прогонятъ противника навътре въ морето.

Върѣки действието на неприятелскитѣ водосамолети, и силниятъ артилерийски и картеченъ огънь отъ корабитѣ, нашитѣ безстрашни летци геройски се впуснали въ сражението, като предотвратили евентуалната акция на вражескитѣ еденици срещу българското крайбрѣжие.

Въ това си първо бойно кръщение самоотверженитѣ летци достойно изпълниха възложената имъ задача и доказаха умението си бързо да се справятъ и действуватъ съ нововъведенията въ военното дѣло.

Отбелязвайки тоя смѣлъ подвигъ на младитѣ наши моряци — летци преди двадесетъ и една година, следва да подчертаемъ, че българскиятъ морякъ е всѣкога готовъ да действа смѣло и самоотвержено, стига да притежава бойни кораби и водосамолети, които въ неговитѣ кораби мишети се превръщатъ на стихийна хѣла и сж страшилище за врага. К.

Постѣпили статии

682. Морскиятъ бой въ Огранския протокъ.
683. Развитие на въпроса за използване подводницитѣ.
684. Значението на моретата въ миналото и днесъ.
685. Корабоплаването презъ време на война.
686. Усъвършенствуване и нововъведения въ минното дѣло следъ общо-европейската война.
687. Нѣколко мисли по избраната въ крайбрѣжията.
688. Кратки сведения за подслушвателнитѣ апарати.
689. Въоръжение на съвременнитѣ военни кораби.
690. Звуковъ дѣномѣръ на Ланжвенъ.
691. Самолетонисачи.
692. Флотиловодачи и изстрѣбители.
693. Нови катери за обслужване водолеищата.
694. Френската морска мощъ следъ Свѣтовната война.
695. Задачи и тактически свойства на морската артилерия.
696. Брѣговата отбрана къмъ Бѣло море но като пазимъ Черното.
697. Сведения за чуждитѣ флоти.
698. Първиятъ бой.
699. Използване на торпеднитѣ кораби при охрана на транспортитѣ.
700. Недостатѣцитѣ на малкитѣ подводници.
701. „Отровителната стрела“ на радиото.
702. Рѣчнитѣ десанти.
703. Огнево сѣдействие на десанта отъ флота.
704. Използване на въѣроходнитѣ кораби за стражната служба по крайбрѣжието.
705. Причини за намаляване скоростта на корабитѣ.
706. Относно скоростта на корабитѣ.
707. Стремезъ за строене на голѣми надводни кораби.
708. Военно-морската ни мощъ.
709. Новитѣ тенденции въ надводното военно корабостроение.
710. Развитие на лекитѣ кръстосвачи следъ Свѣтовната война.
711. На младитѣ български сѣратници на военно-морската идея.

ОДОБРЕНИ.

682, 683, 684, 685, 686, 687, 688,
689, 690, 694.

НА ПРЕЦЕНКА.

691, 692, 693, 695, 696, 697, 698,
699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706,
707, 708, 709, 710, 711.

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитѣ постѣпили дарения:

1. Сл. за вр. — София сум. 160 лв.
2. Панайотъ Василевъ — Сливенъ сумата 120 лв.
3. Металопроизводителна кооперация „Стомана“ — Пловдивъ 100 лв.
4. Запас. Полковникъ Стефановъ — гр. Разградъ сумата 50 лв.
5. Ради Тодоровъ — Варна 30 лв.
6. Зорка Димитрѣва отъ София, сумата 25 лв.
7. Зафиръ Николовъ — Бургасъ сумата 20 лв.
8. Петъръ Парашкевовъ — Варна сумата 20 лв.
9. Юрданъ Николовъ сумата 20 лв.
10. Катя Ив. Дервишева отъ градъ В. Търново сумата 20 лв.
11. Бозаковъ С. Мариновъ Търновско с. Павликени сумата 10 лв.
12. Г. Д. Ганевъ с Павликени 10 лв.
13. Петко Райковъ Провад. 10 лв.
14. Тончо Туджаровъ Поповско сумата 10 лв.

(Следва)

— Умоляватъ се четцитѣ, които сж изпратили дарения, непомѣстени въ продължение на два месеца, да уведомятъ редакцията, за да се направятъ необходимитѣ справки за установяване причината за неполучаване на сумитѣ.

Въ отговоръ на постѣпилитѣ запитвания за цената на вестника и условията за получаването му, известяваме на изявилитѣ желание да се абониратъ, че вестникътъ се изпраща даромъ, по възможностъ на всички, които желаятъ да го получаватъ, безъ вноса за абонаментъ; редакцията приема само дарения, които се отбелязватъ въ отдѣла Пошта.

Всички писма, снимки, помощи да се изпращатъ на адресъ
МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ—ВАРНА.

— Известява се на заинтересованитѣ, че всички излѣзли до сега броеве на „Морски Прегледъ“ сж изчерпани. Редакцията съжалява, че не може да удовлетвори молбитѣ имъ.

— Известяватъ се сътрудницитѣ да съобщаватъ автора и източника на преводнитѣ статии. Безъ тия данни статиитѣ се считатъ нередовни и нѣма да бждатъ помѣствани въ вестника.

— Въ отговоръ на запитванията, съобщаваме, волнитѣ пожертвувания за вестника да се изпращатъ по пощата съ пощенски записъ или въ гербови и пощенски марки.

НАРОДНАТА СПЛОТЕНОСТЪ.

На 28 и 29 август н. г. въ гр. Варна се състоя третия народен селско-стопански и национален съборъ на Шуменската област.

Въ тия тържествени дни, по-вече отъ четиридесет хиляди трудолюбиви и добри български селянки и селяни, събрани отъ бръговетъ на тихия бълъ Дунавъ и недрата на гордия Източенъ Балканъ до китното крайбръжие на Черно-море, дойдоха съ радостъ на родния бръгъ, за да манифестиратъ възторжено българското народно стопанско производство и своето национално самочувствие, единодушие и сплотеностъ.

Деньтъ на откриване събора и дефилиране на съборянитъ предъ г. министритъ, официалнитъ лица и многохилядното гражданство, ще остане паметенъ въ историята на нашата страна, защото въ тоя празниченъ день се подчертахъ и затвърдиха още по-силно непринуденитъ и искрени връзки между нашето село и града, връзки, създадени въ името на народното единодушие, обединение и сплотеностъ.

Варненци въ днитъ на събора отпразднуваха единъ свѣтълъ празникъ, като посрещнаха съ затрогваща радостъ и открити обятия скъпитъ и мили гости, които съ своитъ корави мишци и упоритъ трудъ, тихо и настойчиво творятъ материални блага за Родината.

На 28 августъ, въ продължение на три часа, презъ улицитъ на града премина едно отъ най-внушителнитъ и ве-

личавинародни шествия, подчертаващо общия подъемъ на широкитъ народни маси.

Десятки хиляди синове и дъщери на българското село, въ стройни и стегнати редове, начело съ носенитъ благоговейно многобройни ликове на Тѣхни Величества и Българския Престолонаследникъ; облѣчени въ живописни и пѣстро-цвѣтни народни носии; обкичени съ цвѣтя и вѣнци, носещи въ своитъ жиливи ръце най-хубавитъ плодове на своя благодатенъ трудъ; издигащи високо развѣващото се гордо народно знаме и лозунги за национално обединение, сплотеностъ и вѣра въ любимия Царъ и надежда въ свѣтлата звезда на Симеона Втори; горди, радостни, ентусиазирани, съ високъ и бодъръ духъ, подъ звуцитъ на военнитъ музики, гайди, кавали и гъдулки, съ громко ура и бодра стъпка изразиха своята сплотеностъ, неизмѣнна преданостъ и силна обичъ къмъ Българскитъ Владѣтели и Отечеството.

Това бѣ манифестация на народното обединение подъ плющението на народния трицвѣтъ — единственното знаме за всички въ тая скъпа родна земя.

Това величаво шествие, което предизвика да избликнатъ неволно сълзи отъ възторгъ и умиление въ гражданството, дошло да присъствува на триумфа на народната сплотеностъ, откри нова и свѣтла страница въ историята на обновена България и подчерта съ достатъчна яснота, че се-

лото съхранява чиста душа, здравъ духъ, искрено и съкровено желание за народно обединение и сплотеностъ около Държавния Глава.

Използвайки пребиваването си на родния бръгъ, българскиятъ селянинъ показва видимъ интересъ къмъ нашето море, разглеждайки съ любопитство пристанището и българскитъ търговски кораби, които разнасятъ плодетъ на неговия благословенъ отъ Бога трудъ по всички краища въ Свѣта.

Селско-стопанскиятъ съборъ събра на родния Черноморски бръгъ родолюбивитъ труженици на черната угаръ и златнитъ ниви.

Кога ще се състои общоморския съборъ на възродена морска България?

Кога българскиятъ народъ ще се приобщи съ морето и морското дѣло и ще заработи съ сжщата упоритостъ и настойчивостъ за успѣха и пребждването на морската идея?

Кога многобройнитъ български кораби, развѣващи гордо народния трицвѣтъ ще заорътъ обширната морско-зелена нива, за да прибератъ тришъ по-златния плодъ?

Далечъ ли ще бжде деньтъ, когато българското племе, застонало на китния бръгъ ще съзерцава съ възторгъ и повишено самочувствие стройнитъ и внушителни снаги на българскитъ военни кораби гордо да разпѣнватъ водитъ на роднитъ морета, подчертавайки своята готовностъ за сигурна защита границитъ и интереситъ на Отечеството?

ЕДНО СКОМНО ТЪРЖЕСТВО.

Следъ шумнитѣ и тържественни дни на селско-стопанския и националенъ съборъ на Шуменската областъ въ Варна, на 30 августъ преди обѣдъ се състоя твърде скромното, но съ голѣмо значение за напредъка на морското дѣло тържество: освещаване строящата се сграда на почивната станция на Ломския клонъ отъ Българския Народенъ Морски Сговоръ.

Това бѣ едно наистина скромно тържество, защото на него, като се изключатъ поканенитѣ и официалнитѣ власти, присѣтствуваха твърде малко граждани, може би защото не се даде достатъчна разгласа, а най-вече поради тихата, безшумна и лишена отъ демонстриране дейностъ на скромнитѣ ратници за успѣха на морската идея.

Това безшумно тържество свидетелствува, че труженицитѣ на морското дѣло, не обичатъ да хвалебствуватъ, а скромно и тихо да работятъ за успѣха на морската идея, като изнасятъ всѣкога на преденъ планъ реалнитѣ постижения на своята дейностъ.

Колкото скромно и лишено отъ блѣсъкъ да бѣ това тържество, въ присѣтствуващитѣ то създаде повишенъ ентузиазъмъ, защото показва на дѣло началото за осъществяване предначертаната отъ Ломския клонъ на Морския Сговоръ задача, и вдѣхна нови сили и ноза вѣра въ крайния успѣхъ на подетата борба за приобщаване на българското племе къмъ морето и свързанитѣ съ него начинания и възможности.

Освещаването градежа на първата морска хижа край китния брѣгъ на Черно-море е действително единъ празникъ за шепата труженици на морското дѣло и означава полагаането основния камѣкъ на единъ етапъ, който има следъ себе си дълга върволица отъ трудности, всевъзможни прѣчки, преодоленни само съ настойчивостъ, твърда воля и себеотрицание; етапъ, предъ който се разкриватъ, свѣтлитѣ хоризонти на достойно завършеното дѣло на морскитѣ дейци.

Въ присѣтствието на началника на Морската и Рѣчна Полиц. Служба, Капитанъ І р. Сава Ивановъ, председателъ на Главното Управително

Тѣло на Б. Н. М. Сговоръ Петъръ Стояновъ, представители на Варненската Община и такива отъ Ломския и др. клонове на Морския Сговоръ, множество морски офицери и членове на Морския Сговоръ въ Варна, въ съслужие на двама свещеници се извърши Богослужбата и се поръсиха основитѣ на строящата се сграда.

Последната заема тихо и живописно мѣсто включващо се въ района отстоящъ западно отъ шосето за Евксиноградъ и южно отъ крайнитѣ на Варненскитѣ лозя, изложено на обилно слънце и полъхвано отъ свежия вѣтрецъ на близкото море.

Завършвайки молебствието, свещеникъ Икономовъ произнесе прочувствени слова, като подчерта голѣмото значение на тоя почивенъ домъ за грядущитѣ поколения и ролята която ще има той да играе при закаляването духа и тѣлото на младитѣ радетели на морското дѣло.

Накрай Божиятъ служителъ призова благословията и закрилата на Небесния Отецъ за успѣшното завършване на строящата се сграда.

Представителъ отъ Ломския клонъ на Морския сговоръ г. Панайотовъ, въ кратка и збита речъ посочи трѣнливиятъ и труденъ пѣтъ, който сж следвали ръководителитѣ на морската идея за да създадатъ интересъ въ българското племе къмъ родното море и усилията, за да отстранятъ неговото безразличие и отчужденостъ по отношение на морскитѣ въпроси.

Отбелязвайки създаването и целитъ на родолюбивата организация Морски Сговоръ, говорившиятъ завърши съ следнитѣ слова:

„Ломскиятъ клонъ на Българския Нар. Морски Сговоръ, който е гордъ, че брои въ редоветѣ си десетки български граждани, прегърнали още отъ началото на създаване организацията великата морска идея, съ вѣра и настойчивостъ работи вече седемъ години за създаването на постоянна детска морска колония за младежитѣ отъ града и околията.

Съ цената на непосиленъ трудъ, той успѣ да събере необходимата сума за постройка на специална сграда, убеденъ че съ това изпъл-

нява една отъ главнитѣ точки на своята дейна програма.

Въ тая сграда, наредъ съ закрепване на тѣлото, крехкитѣ и неформени души на хиляди български деца ще придобиятъ себеотрицанието и любовта къмъ морската идея и ще култивиратъ своя духъ къмъ онава, което всѣкога е липсвало на българина—обичята къмъ морето и неговитѣ неизчерпаеми богатства.

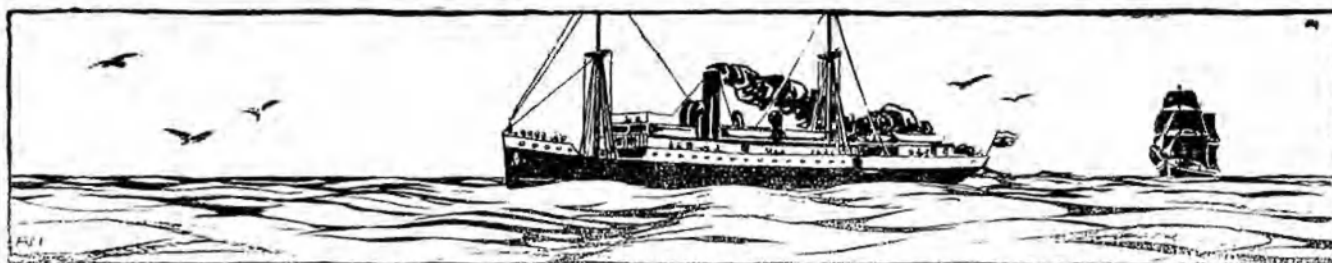
Съ убеждението, че примѣрътъ на Ломския клонъ ще бжде последванъ и отъ други клонове въ страната, изказвамъ отъ името на Ломчани гореща благодарностъ, както къмъ Главното Управително Тѣло на Б. Н. М. Сговоръ, което не пожали своятъ трудъ, за да ни подкрепи всестранно въ нашата тежка задача, така сжщо и къмъ всички, които съ своето присѣствие доказватъ, че трудътъ и жертвитѣ, които ратнитѣ на морската идея съ готовностъ и непринуденостъ полагатъ за преуспѣването на бждеща морска България, ще бждатъ увѣнчани съ успѣхъ“.

Последенъ произнесе слово председателя на Главното Управително Тѣло, Петъръ Стояновъ, който отговори съ нѣколко думи на всички и подчерта за голѣмиятъ дѣлъ който иматъ въ осъществяване постройката лѣтовището на Ломския клонъ, Варненската община, съ отпускане на мѣстото и началникътъ на Морската и Рѣчна Отбрана г. адмиралъ Вариклечковъ, съ даденото насърчение и морална подкрепа.

Така, тихо завърши това скромно тържество по освещаване строящето се лѣтовище на Ломския клонъ.

Морската хижа, която ще краси хубавиятъ брѣгъ на Черно море и ще дава приютъ на хиляди български синове, дошли да закалятъ своето тѣло и духъ и да се любуватъ на красивото родно море, е безспорно една твърде ценна придобивка, не само за Ломския клонъ на Българския Народенъ Морски Сговоръ но и за морското дѣло въ нашата страна, което показва, че неговитѣ съратници сж на вѣренъ пѣтъ и могатъ да се надѣватъ на сигуренъ успѣхъ за пребждването на обнoвeна морска България.

Куюджуклиевъ.

Усъвършенстване и нововъведения въ минното дѣло следъ Общо-европейската война.

Усиленото използване на подводниците през време на Общо-европейската война, които често пъти минаваха подъ минните заграждения, наложи усъвършенстването на съществуващите заградни мини и минните полета. Наредъ съ това заградната мина се подобри и направя по-чувствителна. Отъ друга страна голѣмий успѣхъ на германскитѣ подводници накарал адмиралтействата на държавитѣ отъ Съглашението да потърсятъ сигурни начини и сръдства за борба противъ подводната опасностъ. Най-подходящото и най-мощното сръдство противъ невидимитѣ кораби—подводниците, бѣше и си остана, сжщо така невидимата заградна мина. Наложил се минитѣ да се поставятъ на голѣми дълбочини и да могатъ да издържатъ голѣмо водно налѣгане. Стана нужда отъ нови голѣми количества мини, които да могатъ да преграждатъ голѣми водни пространства. За тия голѣми задачи довоеннитѣ мини се указаха неподходящи, — което наложи нови подобрения и усъвършенствания.

Срещата на линейнитѣ флоти се избѣгваше. Организираха се морски минни позиции, задъ които флота почиваше или трѣбваше да се развърща за да приеме боя на тия позиции. Това наложи употребата сжщо на огромни количества мини съ голѣми заряди, които да могатъ да се поставятъ и на голѣми дълбочини, далечъ отъ бреговетѣ.

Независимо отъ това, отливитѣ често пъти заставяха минитѣ да изплаватъ надъ водната повърхностъ, което позволява корабитѣ—миночистачи да ги унищожаватъ лесно и безъ особенъ рискъ, а подводниците да ги заобиколятъ. Това обстоятелство наложи да се търсятъ сръдства и начини, щото мѣнявашето се равнище на водната повърхностъ да не влияе на първоначалната дълбочина на поставянето мина-та подъ водата.

Срещу миннитѣ полета действаха минопотърсачи и миночистачи. Като противотяжестъ на тѣхнитѣ минно-унищожителни действия възникна идеята за „дежурната“ мина.

Наложил се усъвършенстването и подобрене на миночистачнитѣ сръдства—появил се миночистачния приборъ „параванъ“, съ който се въоръжиха военнитѣ и търговски

кораби. Това наложи отъ своя страна да се търси възможностъ за създаването мини, които да се взриваватъ безъ да сж въ контактъ съ корабитѣ. Появиха се антеннитѣ мини и се дойде до идеята за неконтактнитѣ мини: магнитнитѣ и звуковитѣ. Неконтактнитѣ мини, които трѣбваше да увеличатъ района на разрушителното действие, трѣбваше да увеличатъ значително и заряда си, а заедно съ формата и общата си тежестъ.

Отъ друга страна, усиляването на бронята, усъвършенстването на водонепроницаемитѣ прегради и предвиденитѣ специални противоминни надобелявания на бойнитѣ кораби, сжщо така наложиха подобрене на взривното вещество и увеличение на заряда на мината.

Масовото използване на заградната мина въ разгара на войната и многото нещастни случаи при действие съ нея наложиха и редъ усъвършенствания за безопасното ѣ пазене и употреба.

И така, за да се удовлетворятъ новитѣ изисквания за успѣшното водене война на море, се наложиха значителни, бързи и почти неочаквани усъвършенствания въ минното дѣло.

Широкото използване на заградната мина като мощно оръжие за водене на морската война, наложи непрекъснатото ѣ усъвършенстване и следъ Общо-европейската война.

Подобриха се неконтактнитѣ мини и въ резултатъ отъ това подобрене се появи магнитната мина. Действието на тази мина се състои въ следното: при приближаването на кораба къмъ мината, желязнитѣ му корпусъ измѣня магнитното поле на находящия се въ самия миненъ сждъ магнитъ или електромагнитъ вследствие на което се индутира електрически токъ. Последниятъ протича по проводницитѣ, като отклоня единъ галваноскопъ, който отъ своя страна включва една електрическа верига. Въ така включената верига се намиратъ и капсулитѣ съ накаляващи жици, които се възпламеняватъ и взриваватъ мината. Разстоянието, отъ което корпуса на кораба може да влияе на галваноскопа, зависи отъ силата на магнита.

Магнитнитѣ мини бѣха употребени отъ англичанитѣ веднага следъ

войната, въ време на Руската революция, при заграждане устието на рѣка Северна Двина. При опититѣ за чистене на тия мини, неизвестни до тогава, потънаха 4 руски миночистачи.

Магнитнитѣ мини и сега продължаватъ да се усъвършенстватъ и обещава да иматъ голѣмо приложение въ бъдещата морска война.

Въ този стремежъ за усъвършенстване на неконтактнитѣ мини следъ Европейската война, се създаде и така наречената „звукова“ мина.

Принципътъ за действието на тази мина е почти сжщия, както и принципа за действието на телефона. На самата мина има микрофонни сандъци съ мембрани. Мембраната е въ съприкосновение съ водата. Сандъчето е устроено както приемницитѣ на подводнитѣ телефони. При приближаването на кораба къмъ мината, шумътъ на винтоветѣ и вибрациитѣ отъ корпуса на кораба се долавятъ отъ микрофона. Съ още по близкото доближаване до мината, шумътъ и вибрациитѣ достигатъ съ такава сила, че мембраната е въ състояние да възбуди единъ електромагнитъ, който посредствомъ единъ галваноскопъ, включва електрическата верига. Токътъ отъ галваническия елементъ минава презъ капсула, който възпламенява и взривава мината. Тоя типъ мини за сега сж още въ изпитание.

Употребата на водосамолетитѣ като минопоставачи наложи следъ общо-европейската война да се създаде специаленъ типъ мини, снабдени съ парашутъ, който да дава възможностъ на сжщитѣ да падагъ плавно въ водата и да смегчаватъ значително удара. Щомъ мината падне въ водата, парашутътъ се откачва автоматически и потъва отдѣлно.

Следъ войната се направиха подобрения и въ антенната мина съ огледъ да може да се постави въ мѣста съ голѣми морски дълбочини. За тази целъ се увеличи и подобри котвата ѣ, а дължината на минното вжже се увеличи до 4,000 метра.

Последнитѣ усъвършенствания на мината и бъдещето ѣ активно използване наложиха да се създадатъ и съответни кораби минопоставачи съ специални устройства и приспособления. Сега корабитѣ минопоставачи се обсебиха въ три главни ти-

та: 1) Надводни минопоставачи; 2) Подводни минопоставачи и 3) Въздушни минопоставачи.

Следъ Общо-европейската война съществувалитъ миночистачни прибори и паравана не можаха да бъдат използвани съ успѣхъ за почистване на антенната мина, съ каквито мини бѣха осѣти миннитѣ полета на голѣмото заграждане въ Северно море. За да се почисти бързо и безъ жертви това грамадно минно заграждане, веднага следъ войната, обикновенитъ миночистачи се замѣниха съ кораби отъ дървена конструкция, а съществуващия до тогава миночистаченъ приборъ бѣше замѣненъ съ новъ специаленъ приборъ съ електрически защитникъ, изнамѣренъ въ 1919 год. отъ американския мичманъ Николсъ. Този остроуменъ съвремененъ миночистаченъ приборъ действа едновременно по три начина: 1) Като обикновенъ минорѣзачъ въ случай, когато антенитѣ на минитѣ сж откъснати; 2) Като миноунищожителъ, ако стоманеното миночистачно вжже докосне контактнитѣ шарове на антената и създаде контактъ, отъ чието действие мината се взривава безъ да повреди самия миночистаченъ приборъ и 3) Като миноунищожителъ, ако въ миночистачния приборъ се пусне токъ. Въ този случай около миночистачното вжже се образува единъ видъ соленоидъ, който

то предизвиква отъ разстояние взриваване на мината.

Този твърде остроумно построенъ миночистаченъ уредъ има хидростатъ, който по електрически начинъ показва дълбочината на която се движи миночистачното вжже, за да може винаги чрезъ регулиране на сжщото, да се чистятъ минитѣ на желаната дълбочина.

Сега се правятъ опити за миночистане съ самолети отъ въздуха, които по магнитенъ или електрически начинъ биха действали върху магнитнитѣ или звуковитѣ мини за да ги взриваватъ. Тѣзи опити за сега, обаче, още не сж дали напълно положителни резултати.

Въ заключение, минното дѣло въ най-разнообразни форми, като морско бойно сръдство, взе голѣмъ дѣлъ въ миналата Общо-европейска война. Едновременно съ това то се разви значително бързо и се усъвършенства въ всѣко отношение. Неговото значение, неговиятъ дѣлъ, въ сръдствата за водене на морската война, се увеличи и за това минното дѣло следъ войната не престонови своето развитие, нито дори намали темпа на усъвършенстванията си. Напротивъ, следъ войната минното дѣло продължи да се развива и усъвършенства бързо, давайки все по-нови и остроумни постижения.

Главниятъ и най-важенъ представителъ на минното дѣло — заградната мина отъ всички видове и форми, сега за сега, е предметъ на особень интересъ и внимание отъ страна на великитѣ морски държави; тѣ я проучватъ основно, усъвършенстватъ я, строятъ я на голѣми серии и пълнятъ складоветѣ си съ нея.

Широкото използване на минното оржие въ миналата Общо-европейска война, като мощно сръдство за водене войната на море; неперестанното усъвършенстване на мината отъ появяването ѝ до днесъ; голѣмиятъ интересъ, който проявяватъ великитѣ морски държави къмъ нея, — ни подсказватъ, че въ бъдещата морска война заградната мина ще бжде още по-интензивно използвана и ще получи по-голѣмо приложение, като морско бойно сръдство, съ което ще може да бъдатъ осѣвани воднитѣ райони не само въ рѣкитѣ и близко около морскитѣ брѣгове, но далече отъ тѣхъ и на голѣми морски дълбочини.

Всичко това ни налага да обърнемъ по-голѣмо внимание на минното дѣло и по-специално на заградната мина, като бждеще сръдство за отбраната на нашитѣ брѣгове, наредъ съ единъ лекъ отбранителенъ подводенъ и надводенъ торпедоносенъ флотъ.

С. Н. Ивановъ

МОТОРНИ КАТЕРИ.

КАТЕРИ ЗА ОБСУЖВАНЕ ВОДОЛЕТНИЦНИТѢ БАЗИ.

За даването на бърза помощ на падналитѣ въ морето водосамолети, въ английския флотъ сж създадени специаленъ типъ бързоходни катери, притежаващи следнитѣ данни: дължина 11'42, широчина 2'6 и газене 0'83 метра; 2 мотора съ мощностъ по 110 конски сили осигуряващи на катера скоростъ отъ 30 м. (55 клм.).

Катеритѣ сж снабдени съ 4 носилки — легла и отвѣдъ борда съ една люлка за тежко раненитѣ летци.

Относно конструкцията и постройката на тоя видъ катери още отъ 1930 год. е работилъ настойчиво известниятъ английски корабостроителъ Хюбертъ Скотъ Пейнъ.

Така сжщо за даване първа помощ на претърпѣлитѣ злополука водосамолети, въ Съединенитѣ Щати сж построени специални катери, имащи водоизмѣстване 21 тона, мотори съ мощностъ 300 к. с. и скоростъ 45 мили (83 клм.). Притежаватъ товарна стрела за вдигане водосамолети.

НОВЪ ТИПЪ КАТЕРИ ЗА ОБУЧЕНИЕ НА ВОДОСАМОЛЕТИТѢ.

За обучение на водосамолетитѣ въ бомбардиране на движущи се въ морето цели, въ Англия сж построени специални катери, които развиватъ скоростъ до 30 мили.

Катера е раздѣленъ съ прегради на водонепроницаеми отдѣления, обшити съ единъ слой специална твърде лека материя, благодарение на която, при разрушение стѣнитѣ на катера отъ взриваването на бомбитѣ, последниятъ запазва своята плавкостъ.

За защита на кърмчията, механика и радио-телеграфиститѣ е съградено специално помѣщение защитено съ дебела броня, тежка 2 тона. Въ бронираното помѣщение се намира мотора и течното гориво.

Отъ извършенитѣ въ последно време редица опити съ новитѣ моторни катери се установи тѣхното напълно резултатно и безопасно използване за учебни цели.

Съобщава: Ст. Вълковъ.

НОВИ ТОРПЕДНИ КАТЕРИ.

Въ английския флотъ сж въведени за използване новъ типъ торпедни катери означени съ начални букви М. Т. № 1 до № 12 (моторни торпедоносци) вмѣсто старото наименование С. М. В. (крайбръжни моторни катери).

Новитѣ торпедни катери притежаватъ следнитѣ данни: Водоизмѣстване 25 тона; дължина 15 метра; 2 торпедни апарата; скоростъ 40, но по нѣкои сведения до 60 мили (75—101 клм.); районъ на действие 600 мили (1110 клм.) при скоростъ 20 мили. Обслужватъ се отъ 1 офицеръ и 6 души моряци.

Постройката имъ възлиза на 23000 английски лири (около 10 милиона лева), приблизително на $\frac{1}{13}$ отъ стойността на единъ новъ изстрѣбителъ.

Катеритѣ неперестанно се подлагатъ на изпитание за намиране най-подходящитѣ типове пригодени за изпълнение възлаганитѣ имъ задачи, обаче, отъ економически съображения строежътъ имъ е ограниченъ.

МОРСКА ТЕХНИКА

ПОДВОДНИТЕ ПОДСЛУШАТЕЛНИ СЪОРЖЕНИЯ.

Знайно е, че мъглата, недобрата видимост и нощната тъмнина възпрепятствуват на наблюдението и разузнаването за противника съществуват оптически средства. Тая трудност въ наблюдението се отстрани въ последно време съ откриването на подводните подслушвателни съоръжения, които намъриха своето първоначално и резултатно приложение през Съветовната война.

Особено ценни се указаха тая съоръжения въ противоподводната война, за откриване присъствието и определяне мѣстонахождението на подводниците, плаващи въ подводно състояние.

Подводните подслушвателни съоръжения, въ зависимост от мѣстото, гдето сж устроени, на брѣга или на кораба, се включват съответно въ наименованите брѣгови подводни подслушвателни станции или корабни такива.

Съ помощта на подводните подслушвателни станции могат да се държат подъ постоянно наблюдение обширни водни пространства, известни водни пѣтища и определени крайбрежни области.

Подводните подслушвателни съоръжения, за своето действие използват главно свойството на водата да бжде добър проводник на звука и шума, които се получават всѣкога при движение винтовете и машините на единъ корабъ.

Всички произвеждани въ водата шумове и звукове, могат да бждат заловени съ обикновено човѣшко ухо сравнително на близко разстояние. Съ помощта обаче, на специално устроените шумоприемници, поставени въ водата, произвежданият от движението се въ подводно и надводно състояние кораби шумъ, може да се възприеме и усили съ помощта на придадените къмъ приемниците усилватели.

Съ това далечината на слушането (района на действие на подслушвателните станции) се увеличава значително.

Устройството на шумоприемниците наподобява това на една обикновена телефонна слушалка, мембраната на която обаче, не се превежда въ трептене от създаването се магнитно поле, а обратното, раздвижена от произведения корабен шумъ или звукъ, измѣня магнитното поле около магнита, поради което се индутира електродвигателна сила и протича електрически токъ. Последниятъ, съ измѣнение силата

на звука сжщо измѣня своята сила, и отведенъ въ една обикновена слушалка ще отрази шумътъ произведенъ от движението се въ водата корабъ.

Посрѣдствомъ специалните усилватели, които иматъ сжщото устройство като тия на всѣки радиоапаратъ, колебанията на електрическия токъ получени от шумоприемника, преди достигане въ слушалката се усилватъ значително и се превръщатъ въ ясни звуци.

Съ помощта на нѣколко шумоприемници 6, 8, 10 или 12, поставени върху една основа праволинейно или крѣгово на едната подводна корабна стена, или на две подобни системи, устроени на двете му страни, се получава общъ токъ и голѣма яснота на слушането.

Тѣй като звукътъ не достига едновременно до всички шумоприемници, явява се една разлика въ времепристигането до слушалките, което се намалява и уравнива посрѣдствомъ уреда компенсаторъ.

Последниятъ може да бжде така устроенъ, разчетенъ и снабденъ съ стрелка къмъ която е прикрепена дръжка, щото въ момента, когато чрезъ движението на дръжката нагласяваме да слушаме най-ясно шума, стрелката да показва посоката отъ която идва звукътъ. Снабдените съ това устройство подводни подслушвателни станции се именуватъ такива съ засѣчници или посокопоказатели.

Изхождайки отъ горниятъ принципъ, станциите съ засѣчници иматъ следното устройство:

На две мѣста, на брѣга или кораба, въ зависимост отъ мѣстонахождението на станцията, се поставятъ по една система шумоприемници, които съставляватъ отдѣлни бази, разстоянието между които е известно. Всѣка една отъ тия бази, чрезъ компенсатора ще даде въ даденъ моментъ на подслушването посоката на идващия звукъ, които посоки ще бждатъ различни при условие, че шумътъ не идва по направление на линията свързваща двете бази или отъ посока близка до нея.

Двете получени посоки се нанасятъ върху картата по начинъ, да изхождатъ отъ мѣстата, кждето сж означени базите. Получената точка отъ пресичането линиите на двете посоки ще бжде мѣстото гдето е източника на подслушания шумъ.

Въ подв. подслушвателни станции

съ засѣчници, тая работа е устроена и се извършва съ помощта на отдѣленъ механизъмъ, почти автоматически следъ нагласяването на максимално слушане.

Точността съ която се работи, при нормално условие е около 1° до 1.5° .

Района на действието и точността въ засичането на една подводно подслушвателна станция се характеризира съ яснотата, вѣрността на възпроизвеждането шума, точността въ определяне посоката и далечината на която може да се приеме звука.

Тоя районъ на действие зависи отъ различни причини, които за една брѣгова подводна подслушвателна станция се включватъ въ конструктивните качества и особености при фабрикацията на съоръженията и външни, естествени причини.

Външните причини, които указватъ влияние на подслушването сж:

а. Солеността на водата. Колкото тая соленост е по-голѣма, толкова и района на действие е по-голѣмъ.

б. Температурното наслояване на водата, следствие което звуковата вълна претърпява известно пречупване и може да не стигне до шумоприемника.

в. Водните течения, които пречатъ за разпространението на звука, тѣй както и вѣтъра възпрепятствува на разпространението звука въ въздуха.

г. Състоянието на морето. Отъ вълнението водата се размѣта и плаващите водорасли се раздвижватъ, изпълватъ водния районъ около шумоприемниците и прѣчатъ за разпространението на шума;

д. Подводни плитковини, скали и пр. намиращи се предъ мѣстото на шумоприемниците;

е. Покриване съ водорасли и миди на самите шумоприемници;

ж. Разстоянието отъ брѣга на което сж поставени шумоприемниците, тѣй като отъ него зависи отстранението на шума полученъ отъ разбиването на вълните въ самия брѣгъ. Обикновено, за да се получатъ добри резултати шумоприемниците се поставятъ на 3—4 мили (7 клм.) отъ брѣга.

Въ зависимост отъ силата и степента на означените външни причини, района на действие на подв. подслушвателни станции е различенъ, като при най-благоприятни условия достига отъ 10 до 20 клм.

Габровски.

МОРСКИ ВЕСТИ

ФРЕНСКАТА МОРСКА МОЩЬ СЛЕДЪ СВЪТОВНАТА ВОЙНА.

Краят на Свѣтовната война завари френския воененъ флотъ въ видима изоставеностъ по отношение на корабния съставъ.

Въ продължение на 4 години, усилията на главното командване бѣха насочени предимно къмъ войната на суша. Задачитѣ за французския флотъ постепенно бѣха отстъпвани за изпълнение отъ съюзническитѣ морски сили, главно тия на Англия.

До колко французиятъ боенъ флотъ е билъ изоставенъ на заденъ планъ, ясно говорятъ следнитѣ цифри: Презъ течение на войната, Англия е построила надъ 1,000,000 тона нови кораби; Съединенитѣ Шати — 800,000; Япония надъ 400,000, а Франция едва 28,000 тона.

Следъ войната, поради претърпянитѣ загуби и установена негодностъ, тонажътъ на френския флотъ намалѣлъ отъ 800,000 преди общото свѣтовно стълкновение на 300,000 и то предимно стари бойни кораби.

Обаче, голѣмата опасностъ отъ отслабването на френската морска мощъ бѣ своевременно схваната, и военната мисълъ въ Франция, която бѣ ориентирана къмъ сушата, скоро взе нова насока: Изпъкна необходимостта отъ полагане грижи за осигуряване връзката между метрополията и нейнитѣ голѣми африкански колонии.

За създаването на тая нова насока обаче, като че ли по-голѣма роля изиграха не стопанскитѣ интереси, а стремението за запазване съ хора и войници, които и днесъ постоянно прииждатъ въ майката—Отечество, а при бждеща война, тѣхния превозъ ще се увеличи още повече.

Главнитѣ задачи, които сега се възлагатъ на френскитѣ морски сили включватъ защитата на колониятѣ и осигуряване човѣшкия притокъ отъ Северна Африка.

Отъ 1922 год. се започна прилагането на дългообмисленъ морски строителенъ планъ, който до днесъ е почти приложенъ и напълно завършенъ.

Споредъ тоя планъ, въ продължение на 18 години, къмъ 1940 год. френския боенъ флотъ трѣбва да притежава 721,000 тона бойни кораби; 50,000 тона такива за брѣгова отбрана и 102,000 тона спомагателни кораби отъ различенъ видъ—общо 870,000 тона.

Днесъ Франция разполага съ следнитѣ бойни кораби:

8 линейни кораби (въ тѣхното число и „Дюнкеркъ“ 26,500 т., единствениятъ завършенъ модеренъ корабъ въ свѣта) 177,230 т.

3 линейни кораби въ строежъ 96,500 т.

2 самолетоносачи (за 40 и 26 самолети) 32,150 т.

7 тежки кръстосвачи (най-новия „Алжиръ“ съ скоростъ 32 морски мили въ часъ) 70,000 т.

12 леки кръстосвачи (отъ тѣхъ 3 още сж на изпитание. Развиватъ скоростъ до 39 морски мили въ часъ) 84,500 т.

30 флотиловодачи (съ срѣденъ тонажъ 2,400 т. Всички на служба следъ 1926 г. Най-новитѣ иматъ необикновена скоростъ отъ 45 м. мили (83 клм.) поради което сж и най-бързитѣ кораби въ свѣта) 72,070 т.

3 флотиловодачи въ строежъ 5,770 т.

26 изстрѣбители 35,100 т.

6 изтрѣбит. въ строежъ 10,630 т.

6 торпедоносци (отъ 1936—37 год. на служба) 3,660 т.

6 торпедон. въ строежъ 3,660 т.

83 подводници (съ срѣдна голѣмина до 1,000 т.: отъ тѣхъ „Сюркуфъ“ — 2,880 т., най-голѣмия подводникъ въ свѣта) 78,160 т.

6 подводн. въ строежъ 5,850 т.

Всичко 197 военни кораби I класа 675,280 т.

Къмъ тия могатъ да се прибавятъ и корабитѣ II класа (торпедни катери, преследвачи на подводници, бързи лодки и пр.) около 62,000 т. и единъ голѣмъ тонажъ отъ транспортни и др. спомагателни кораби.

Морското въздухоплаване, което тактически и стратегически е напълно подчинено на адмиралния щабъ, обслужвано отъ моряци, разполага съ 350 водосамолети, отъ които 120 се намиратъ по корабитѣ.

Въ горнитѣ цифри не се включватъ предвиденитѣ съгласно бюджета за 1937 год. около 43,000 т. новостроящи се кораби: 1 лекъ кръстосвачъ, 6 изтрѣбители и 7 подводници.

Най-подиръ, ако се изпълни и обя-

вения отъ френския министъръ на флота тригодишенъ планъ относно строежа на нови 270,000 т. (включващи 3 линейни кораби, 10 леки кръстосвачи и 2 самолетносачи), то френския флотъ би ималъ голѣми размѣри отколкото предвиданитѣ споредъ строителния планъ отъ 1922 год., въпрѣки, че презъ това време, една частъ отъ по-старитѣ кораби (на първо мѣсто 4 стари линейни кораби) сж зачеркнати отъ списъцитѣ.

Материалната частъ, както и обслугата въ флота стоятъ безъ съмнение на завидна висота.

Хвърлениятъ бѣгълъ погледъ показва голѣмитѣ и резултатни постижения, които е направила Франция, за да противоустои на всѣки евентуаленъ морски съюзъ.

Днесъ френския флотъ превзхожда италианския и германския взети заедно. Сжщо и следъ изграждането на новия германски флотъ, който възъ основа на англо-германското морско споразумение отъ 1935 година ще достигне до 35% отъ английската морска мощъ (при днешниятъ и размѣръ не ще надмине 450,000 т.) не може да се говори за едно застрашаване на френската сигурностъ отъ къмъ море.

Къмъ това следва да се има предвидъ и благоприятното географическо положение на Франция, опираща на две морета. Дългиятъ 1500 клм. френски брѣгъ на Ламанша и Атлантика, при една бждеща война едва би могълъ тъй лесно да се блокира, щото действително да се прекъсне жизнениятъ морски вносъ отъ вънъ. Освенъ това, въ зависимостъ отъ противникитѣ, сжществуватъ и възможността да се използватъ като упорни пунктове и изходни мѣста за действие множеството атлантически или срѣдиземноморски пристанища.

Френското географическо положение въ открития океанъ и въ Срѣдиземното море, презъ които минаватъ важнитѣ свѣтовни търговски пътища, съчетано съ силенъ флотъ, опиращъ се на многобройни добре въоръжени и укрепени пристанища, гарантиратъ на страната, както днесъ, тъй и въ бждеща една пълна независимостъ.

Отъ нѣмски поручикъ С. Т. Недевъ.

МОРСКА ЛИТЕРАТУРА

НАШЕТО ПРЕЗМОРСКО СТРАНСТВУВАНЕ.

Какъ и защо плавахме отъ Варна до Ръзово и назадъ.

За честта на знайните и незнайни български морелюбци, ще направя сбито съобщение за плаването съ спортна лодка, извършено отъ насъ, тримата варненци: братя Христо и Петко Христови и Крумъ Кънчевъ.

Нашата проява не е подъ знака на голъмитъ събития, нито е въ областта на шумните сензации. Не сме прелетели океана, нито пък сме се запжители да завладяваме Северния полюс. Не е дума за американска лудория, за чудо въ Тибетъ, а най-малко — за война въ Испания. — нѣща, за които българскиятъ четецъ е прекрасно осведоменъ, благодарение грижитъ на нашенските вестници. Само веднажъ ли сме изтъквали, че тѣ широко отварятъ колонитъ си за съобщения отъ всѣкакъв родъ, а въ сжщото време за морските въпроси на родната действителностъ отреждатъ едва ли не последно мѣсто, ако изобщо не ги премеълчатъ?

Съ открито чело ще говоря за постижението на трима българи, обзети отъ стихийен поривъ къмъ морето. Ще искамъ да посоча силата на тяхната безгранична обичъ къмъ водната стихия — обичъ, достигаща до безумие, — като необходима предпоставка за блѣстящи успѣхи. Ще искамъ да посоча рекордното плаване на малката „Фурия“ като символъ на българските самоотвержени усилия за сближаване, сродяване и завладяване на морето — усилия, въ които трагизма и красотата си съперничатъ.

Предвидъ условията на нашето презморско странствуване, то изтръгна признание, че е единствено по рода си у насъ. Безспорно, това обстоятелство ни радва. Но ние сме съ високото съзнание, за да виждаме въ пробѣга на „Фурия“ само една стѣпка въ похода на нашитъ съотечественици по пѣтя къмъ завладяване на морето. Той е между многобройните указания, че сж настанали дългоочакванитъ дни и за премилата Родина, когато всѣко вдъхновено българско сърдце бодро се откликва на мощния спасителенъ зовъ: „Да се плава е необходимо, — не е необходимо да се живѣе!“

Нашата лодка се казва „Фурия“. Тя носи № 38. по списъка на спортните лодки въ Варненското приста-

нище. Построена е отъ майсторъ Кондратъ, по народностъ руснакъ липованецъ. Има следните размѣри: дължина 5'35 м.; ширина 1'19 м.; дълбочина 0'49 м. Острозадка. Подобренъ рибарски образецъ. Лека постройка. Снабдена е съ 2 двойки гребла. Притежава вѣтрилно стѣмвяване въ латински стилъ. За по-голяма устойчивостъ, кърмовата частъ е отежнена съ 60 кгр. желѣзо, а носовата съ камъкъ тежъкъ 20 кгр.

Отъ котвената стоянка на „Фурия“ — пристана на Варненския морски спортенъ легионъ, отблжсмахме на 12 августъ, 19 часа, съ крайна целъ на плаването турската граница (Ръзово), а се закотвихме на 20 августъ, 17 часа, следъ като изпълнихме нашето плаване посещавайки за кратко или продължително време по-значителните селища и географски бележитости по българското Черноморие, както следва:

Варна — Емона — Несебъръ — Поморие — Бургасъ — Бургаските солници — о. Св. Анастасия — Атия — Созополъ и островитъ — с. Синеморецъ — с. Ръзово — р. Ръзвая — с. Ръзово — Ахтополъ — Царево — Приморско — Масленъ носъ — Царска рѣка — Змийски островъ — Созополъ — р. Камчия — хижа „Родни балкани“ — Варна.

Ние не бѣхме далечъ отъ мисълта, че по начало морето е страшно и опасно. Ала въ сжщото време, бѣхме твърдо убедени, че както неговата страхотностъ, така и всичките опасности могатъ да бждатъ преодолими, ако наистина го познаваме съвършено и ако сме готови да влѣземъ въ борба съ всички прѣчки и неочаквани изненади, които морето предлага на плаващитъ.

За да се спасимъ отъ всѣка самоизмама, ние отивахме и по-далечъ, давайки си точна смѣтка, че за успѣшното извършване на предприятието плаване, отъ насъ се изискваше, преди всичко, да познаваме отлично брѣговетъ — и то повече изхождайки отъ лични впечатления и опитъ, отколкото по книжни географски сведения, въ които почти всѣкога липсватъ подробности. А непознаването и пренебрегването именно на тия подробности, би билъ отъ сждбоносно значение.

Безъ друго, ние трѣбаше да бждемъ добри познавачи на времето — и по редица признаци да тълкуваме

и отгадаваме съ възможната по-голяма вѣроятностъ промѣнитъ му. Особено това бѣше потрѣбно въ връзка съ посоката и силата на вѣтроветъ, за да използваме умѣстно и сполучливо вѣтрилата, а сжщо и за степенята и естеството на вълнитъ, които биха били понѣкога трудно преодолима прѣчка.

Налагаше се: Да владѣемъ безупрѣчно служенето съ гребла и пжтуването подъ вѣтрила; Да познаваме безпогрѣшно и съ всички тънкости качествата на нашата малка лодка; Да имаме предварително продължителенъ опитъ, сръчностъ и точна представа за нашитъ сили при многочасово гребане; Да можемъ въ случай на необходимостъ да изменимъ съ плуване, независимо отъ състоянието на морето — едно разстояние поне отъ три мили.

И извънъ всичко това, да обладаваме безстрашие, упоритостъ и фанатична вѣра въ крайния успѣхъ...

Естествено, такова сложно съчетание отъ познания, сръчности и качества, необходими за успѣшно мореплаване съ една малка рибарска лодка, би се предполагало у хора, които сж ги придобили по дългия пѣтъ на професионалното си поприще чрезъ школовка и опитъ, и които сж назрѣли до висотата на завършения моряшки образъ.

А ние?... Отъ ранно детство, редомъ съ многото учители и наставници сме имали за учител и наставникъ морето; къмъ познанията и опита на науката и живота, непрестанно сме прибавяли познанието и опита, добити отъ дълготрайната ни дружба съ морето.

Макаръ и не моряци, ние сме деца на морето... Нашето чувство вѣрно ни подсказва, че имаме всичките качества и сили, да си поставимъ трудната задача, каквато представя едно дълго 500 километрово плаване въ продължение само на 8 денонощия по развълнувано море, презъ августъ, втората половина на който е известна по нашето крайбръжние съ преобладаващитъ неспокойни вѣтрове и внезапни бури. Като на едно младежко хрумване ли трѣбва да се погледне на нашето плаване? Безцелно изразходване на сили ли представя то, подтиквано отъ слѣпия нагонъ на едно спортно увлѣчение?...

Прочие, ето нѣкои отъ нашитѣ цели:

Да опознаемъ и изучимъ основно българското черноморско крайбрежие, особено най-неизвестната му частъ — отъ Царево до Рѣзово; Да посочимъ и докажемъ, че любителятѣ спортистъ може да съперничи съ професионалния морякъ, стига да има достатъчно опитъ и постепенно придобита сръчностъ въ мореплаването;

Да се отзовемъ на повика на съвременната романтика, чиито дѣла се обуславятъ отъ героичното начало, като се поставятъ рекордни

задачи и се изисква мобилизиране на всички духовни и тѣлесни сили безъ остатъкъ.

И най-подиръ, да покажемъ нагледно, че упоритостта, смѣлостта, съединени съ вѣрата въ успѣха, могатъ да удухотворятъ една твърде малка лодка, да преодолеѣ буритѣ и всички изненади на водната стихия, за да може последната да се превърне въ нашъ дружелюбенъ познаникъ...

Завършвайки, ще подчертая, че въ нашето презморско странствуване ужаса и красотата вървѣха ржка

за ржка: отъ кжде започваше смъртния страхъ и отъ кжде — най-възвишената красота? — Това бѣше трудно, почти невъзможно да се опредѣли... Дълго ще бушува въ гърдитѣ ни тътнежа на драматичната борба, съ която морето ни постави нѣколкократно на изпитание. Дълго ще трепти по устнитѣ ни горчилката на моряшкото страдание и сладостта на победата.

А тѣлото и духътъ ще бодърствуватъ на апостолския морелюбски постъ, всѣкога готови за нови набѣги, за нови успѣхи.

Крумъ Кънчевъ.

ПОГРЕБАЛНА ПРОЦЕСИЯ.

(Споменъ изъ живота на възпитаницитѣ отъ Морското училище презъ 1907 година).

Презъ една тиха лѣтна нощъ, въ която луната ту се показваше, ту се скриваше задъ бѣли перести облаци, следъ дневната умора отъ работа и горещината, освежени вече отъ приятната хладина на отстоящото на стотина метра отъ училището ни море, ние се бѣхме прѣснали на групички изъ цѣлия дворъ, балкони-тѣ и широкитѣ салони на Морското училище, намиращо се тогава въ гръцката махала на гр. Варна (сега сжщото здание е Институтъ за глухонѣми), като едни си приказваха, други тихо пѣха или тананикаха, въпрѣки, че вечерната провѣрка отдавна бѣше свършена и всички трѣбваше вече да сме си легнали. Но кой може да спи въ такова време, въ горещитѣ стаи, върху покрититѣ съ вълнени завивки кревати? Както винаги, следъ полунощъ умората наддѣляваше и постепенно всички се прибирахме и заспивахме.

Една отъ групичкитѣ, бѣ почти на тъмно въ дѣното на двора. Въ нея се забелѣзва прегърбената фигура на „Владиката“*), високиятъ ръстъ на „Чирето“ и други. Тази групичка привлече вниманието ни, поради буйния характеръ на „Владиката“, чийто подвизи и лудории бѣха станали легендарни, както за насъ съученицитѣ му, така и за по-старитѣ колеги, които бѣха вече на практика. Ви-

дѣхме тайнствени ржкомахания при разговора и разбрахме, че се крои „нѣщо“. И наистина, следъ малко, групичката напустна мѣстото си, бързо премина двора и се отправи къмъ каменната стѣлба, която води въ сръдния салонъ на училищната сграда. Едва сега можахме да различимъ фигуритѣ на „Лечо“, „Макето“, „Грую“, „Кушито“ и др. Каменнитѣ стѣпала бѣха изминати бѣгомъ и въ сжщия мигъ, на вратата на сръдния салонъ се появи трапезовидната дървена стѣлба, по която се качвахме, за да палимъ голѣмата лампа въ сжщия салонъ, носена отъ нашитѣ „герои“; тѣ я изтатрусиха по каменнитѣ стѣпала, вдигнаха я на ржце и отнесоха почти въ сръдната на двора.

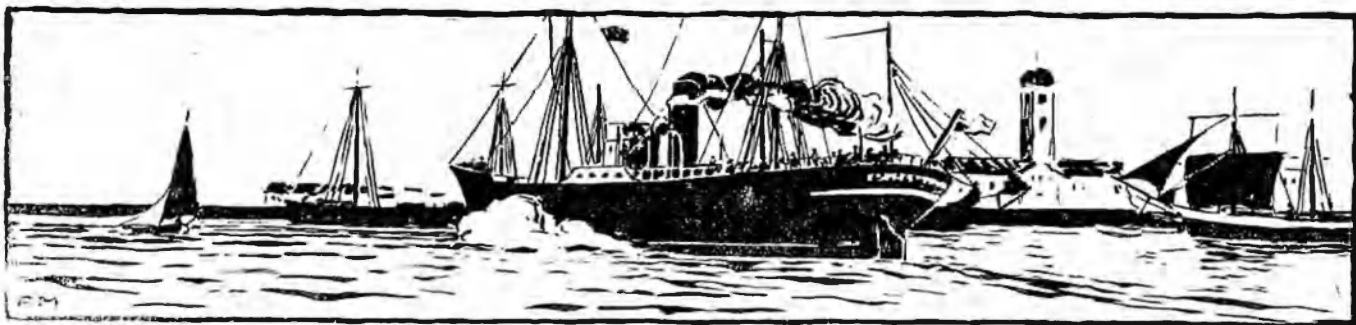
Още неможахме да разгадаеме целта на това снемане на стѣлбата, дори и когато „Владиката“ и „Чирето“ усилено я запостилаха и заобвиваха съ бѣли чаршафи, които навѣрно бѣха смъкнали отъ много кревати.

Когато цѣлата стѣлба бѣше вече обвита въ бѣло „Владиката“ пошушна на ухото на „Чирето“, посви рамене, поокашля се, (това бѣше у него характерно) и се простря неподвижно върху задната частъ на стѣлбата. Въ тоя моментъ пристигнаха отгоре — отъ училището — още нѣколко души, обвити отъ глава до пети въ бѣли чаршафи и като нещни видения, тихо се промъкнаха до об-

витата стѣлба, за която вече разбрахме, че ще играе ролята на „ковчегъ“. Всички „призраци“, чието число бързо нарастваше, заобиколиха „ковчегъ“ съ „мъртвеца“, запалиха по една свещъ, (отъ тия, които бѣха останали следъ празнуването на Св. Кирилъ и Методи, и които, или „Спирача“, или „Сарата цинкографа“, нѣгде съхраняваха за подобни цели) и полупрегърбени, при слабата лунна свѣтлина, съ лица почти скрити подъ чершафитѣ, съ свѣтящи очи, въ които се отражаваше червения пламъкъ на горящитѣ свещи, представляваха една картина, която не можеше да се гледа безъ да се изпита едно неприятно чувство. Въ тоя моментъ прозорцитѣ на съседнитѣ грѣки кжщи, гледащи къмъ открития (почти безъ ограда) дворъ на училището, се отвориха и нѣкакви тъмни силуети се заподаваха плахо-плахо, отдрѣпваха се и пакъ се подаваха.

Процесията трѣгна бавно и тържественно. Другарски ржце понесоха мълчаливо тежкия „ковчегъ“ въ който почиваше „скжпия покойникъ“. Той лежеше съ неподражаема неподвижностъ. Лицето му, наистина имаше такъвъ изпитъ и востъчно блѣденъ цвѣтъ („специалитетъ“) на „Владиката“, често практикуванъ предъ стария извънредно добъръ и довѣрчивъ санитаренъ подполковникъ докторъ Флори, и предъ мнозина отъ г-да началницитѣ и препода-

*) Ще наричамъ другаритѣ си съ тия имена, съ които тогава ги назовавахме въ нашата интимна другарска сръда.

давателитѣ, когато това бѣше необходимо. Едва „процесията“ измина нѣколко крачки „Чирето“, навѣрно въодушевенъ отъ любопитнитѣ погледи на гъркинитѣ отъ насрещнитѣ прозорци, писна да оплаква „скжния покойникъ“, съ такива, непознати намъ до тоя моментъ вокални вариации, че едновременнонитѣ наемни жени оплаквачки биха видѣли въ неговото лице сериозенъ конкурентъ. . . Чу се, следъ това, тихо хорово пѣние: „Вѣчная память“.

Трѣбва да се признае, че въ това импровизирано погребение имаше нѣщо не само тайнствено, поради участието на „призраци“, но и страшно, ако за моментъ забравимъ истинския му произходъ; наблюдавайки, ние чувствахме коситѣ ни да настърхватъ и трѣпки да попѣлзватъ по тѣлата ни.

Какво чувство сж изпитвали любопитнитѣ гъркини отъ съседнитѣ прозорци, които ту се показваха, ту отдрѣпваха, незная, но съмъ сигуренъ, че следъ това видѣние цѣла нощъ не сж спали.

Движението на „погребалната процесия“ продължаваше бавно и тържественно; тя направи единъ малкъ кръгъ къмъ края на долната частъ на двора. Въ единъ моментъ, когато гласнитѣ струни на „Чирето“ бѣха попрестанали да издаватъ сърдцераздирателни звуци, нѣколко равномерно и силни удара съ желѣзната дръжка на пжтната врата проехтяха въ нощната тишина. Часътъ приближаваше полунощъ. За мигъ прегърбенитѣ силуети на „нощнитѣ призраци“ се изправиха, свещитѣ се угасиха, настана едно оживление. . . Нѣкой отъ „призрацитѣ“ туряйки ржка на устата си, произнесе шепнишкомъ думата: „Началника“.

И действително, тая магическа дума превърна за моментъ всички „призраци“ въ нѣкакви крилати духове, защото, ако не се държи смѣтка за слабия шумъ, произхождащъ отъ тропането на нѣколко десетки чифта, по-вече боси крака, всичко стана мигновено и безшумно. Само тѣсната вратичка на омивалника, къмъ чийто входъ се устремиха всички „крилати призраци“, значително почувства напора имъ и бѣше свидетелъ какъ прашатъ ребрата и коститѣ на „призрачнитѣ“ имъ организми. Секундитѣ даже не бѣха точно мѣрило за свѣткавичната бързина, съ която „призрацитѣ“ се устремиха и преминаха входа. Но, най-интересното, което едва ли не щѣхъ да пропусна да спомена, е рекордната бързина на самия „покойникъ“, който сжщо „чу“ злѣкобната дума и като че ли отъ невидима силна пружина бѣ изхвърленъ отъ „ковчегъ“; той едновременно съ това съ безподобна ловкостъ прибра чарша-

фитѣ (единъ само остана да стърчи и свидетелствува за светотатството) и безъ да държи смѣтка, че внася деморализация въ редоветѣ на „призрацитѣ“, „покойника“ — „Владиката“ — бѣше щастливъ да премине единъ отъ първитѣ тѣснитѣ отвори, нареченъ врата на омивалника, който водѣше къмъ вътрешния входъ за стълбитѣ къмъ стаитѣ.

Ударитѣ съ желѣзната дръжка се повториха. Дневалния, облѣченъ въ дълга работна дреха, препасанъ презъ кръста съ коженъ холанъ (поясокъ, както го наричахме), на който висеше „тесака“, приличашъ въ тоя си видъ на единъ отъ многобройнитѣ светии съ мечове, показва на балкона скромната си длъжностна личностъ, и плахо-плахо попита: „кой е?“ Отговоръ не последва; чу се нѣкакво глухо изкашляне. Въ тоя моментъ, по каменнитѣ стълби, съ ключъ въ ржка, изтича дежурниятъ, бързайки да отвори вратата, тъй като бѣше видѣлъ презъ прозорцитѣ отъ надпжтнитѣ стаи, кой иска да направи това нощно посещение.

Вратата се заклати, свободната желѣзна дръжка се удари 2—3 пжти сама, едно скърцане и тя се отвори. На прага се показа прегърбената фигура на капитанъ-лейтенантъ Д. Добревъ — началника на училището. Пагонитѣ му, върху черенъ сюртюкъ, блѣснаха на лунното освѣтление и предадоха още по-мраченъ изразъ на блѣдото му съ малка черна брада строго лице. Като отстрани леко съ ржка дежурниятъ, който му заграждаше пжтя и правѣше опитъ да каже нѣщо като „нощенъ рапортъ“, той бързо премина каменнитѣ стѣпала, влѣзе въ сръдния салонъ и се отправи за стълбата къмъ спалнитѣ. Дневалниятъ, чиято кокарда на шапката бѣше съ зна-

чителенъ „жгълъ на изпреварването“ отвори вратата, изкозирува и го пропусна да влѣзе въ помѣщенiето — обща спалня за около тридесетъ чловѣка.

Гробна тишина цареше, нарушава на само отъ тихото хъркане или сумтене на спящитѣ ученици.

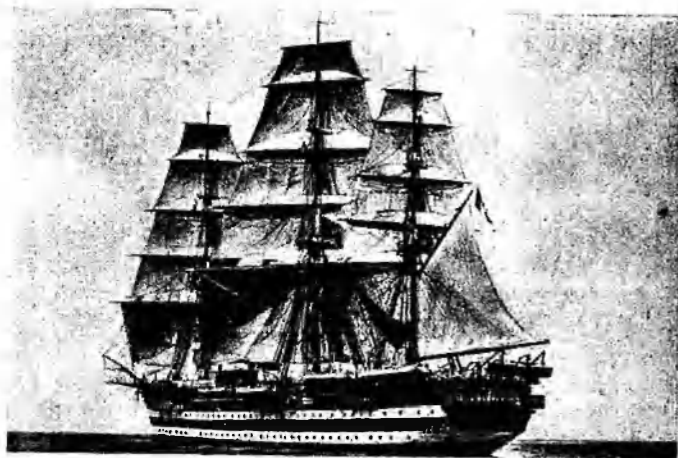
Началникътъ за моментъ се стѣписа и не повѣрва на очитѣ си; изви се, изгледа дежурния и дневалния, пакъ погледна „заспалитѣ момчета“, поклати многозначително глава и бавно трѣгна между двата реда желѣзни кровати.

Ние бѣхме сигурни, че началникътъ по-скоро би си обяснилъ какъ така бързо и неусѣтно бѣ разгроменъ великия руски балтийски флотъ отъ японцитѣ, въ чиято борба той достойно взе участие въ качеството си на старши офицеръ въ канонерската лодка „Кореецъ“, отколкото тихото и безмълвно състояние на околната „заспала сръда“, защото шумътъ на тия малки дяволи, които въ моментъ на раздражение той наричаше „канални“, бѣше чулъ много ясно само преди по-малко отъ една минута. Сигналъ до балкона въ сжщия салонъ, той за моментъ се спрѣ на вратата му, хвърли единъ погледъ къмъ двора, видѣ навѣрно стърчащия „ковчегъ“ самотенъ, изоставенъ, съ единъ овисналъ на него чаршафъ, който въ бързината не можа да бжде прибранъ, извърна се и погледътъ му равнодушно се хлѣзна по сгушенитѣ тѣла на спящитѣ ученици. Съ наведена въ размисълъ глава той се отправи обратно къмъ вратата на салона. Едва доловима усмивка проблѣсна по строгото му войнишко лице.

Въ тоя моментъ, фелдфебелътъ, който бѣше заспалъ отдавна и не можа да бжде свидетелъ на „тайнственото погребение“, още полусънень, оправяйки рубашката си застана при вратата, за да отдаде честъ. Началникътъ слабо повдигна глава и погледна фелдфебеля си съ слаба иронична усмивка. Едно характерно махане съ ржка, подсказа на фелдфебеля, че началника не желае да му се долага. По стълбата се наредиха длъжностнитѣ лица, за да изпратятъ закѣснѣлия и неочакванъ гостъ, който безъ да продума нѣщо, напусна училището. Той не бѣше особено много възхитенъ отъ реда, който намѣри въ училището и вѣроятно му бѣше неприятно, че не залови на мѣстото размирницитѣ, но въ душата си сигурно се радаваше, че всичко това бѣ извършено така бързо и ловко, като че ли това бѣха изпитани и пѣргави моряци отъ епохата на знаменития руски воененъ вѣтроходенъ флотъ.

Василь Д. Видинлиевъ.

Съвременен вѣтроходен учебен корабъ.

Моторниятъ катеръ „Лейтенантъ Ляпчевъ“ отъ Дун. Пол. Служба.

По Царската рѣна съ лодкитѣ на Морското училище.